

Anul Nou la Napoli, tradiții, superstiții și mistere

“Tu ce arunci de pe geam, în noaptea de Anul Nou?”. Când am auzit, pentru prima oară, întrebarea asta, acum 13 ani, la Napoli, am fost convinsă că era o metaforă, un mod inspirat de a descrie o stare de spirit, tipică pentru un sfârșit și un început (de an), aceea care te îndeamnă să păstrezi ceea ce e bun și să te debarasezi de lucruri sau sentimente vechi, inutile, apăsătoare. Am înțeles repede că nu era o metaforă.

Îmi amintesc perfect primul revelion petrecut la Napoli, în noaptea de San Silvestro (ultima noapte din an). M-a surprins faptul că, într-un oraș mare și aglomerat ca Napoli, nu existau mașini parcate pe trotuare, sub balcoane. Ca prin minune, orașul părea pustiu. Am fost avertizată că nu se putea ieși pe stradă înainte de ora două noaptea, nu doar din cauza focurilor de artificii, a petardelor, a bombelor artizanale, dar și pentru că riscai să te trezești cu vreo farfurie în cap sau, dacă ești ghinionist, cu un scaun sau un dulap. Văzusem o scenă într-un film comic italian, al cărui protagonist, ghinionist prin excelență, se numește Fantozzi. Într-o noapte de Anul Nou, dintr-un exces de zel și de euforie festivă, cineva aruncă de pe geam o mașină de spălat, care cade tocmai peste mașina lui Fantozzi, singura parcată sub balcon. Nu puteam crede că astfel de scene se întâmplau și în viața reală, însă mi-a fost de-ajuns să mă plimb a doua zi pe străzile orașului și să văd toate obiectele care zăceau pe

trotuare, spre disperarea gu
În ultimii ani, însă,
această tradiție a cam
dispărut, din motive
lesne de înțeles, de
ordin economic, ecologic
sau cultural, chiar dacă
există, totuși,

cartiere din Napoli în
care te poți trezi cu o oală, o farfurie sau vază în cap,
după miezul nopții. A rămas valoarea simbolică a acestui
obicei, care e de fapt, un fel pitoresc și original de a face
curățenie în propria viață, aruncând tot ceea ce este inutil,
consumat, deteriorat, superfluu, nu doar lucruri sau obiecte,
dar și sentimente, persoane, gânduri care te împovărează.

Tot ceea ce se întâmplă, în Italia, la Napoli, în special,
în noaptea de San Silvestro (al 33 lea papă catolic, care a
murit la Roma, în 31 decembrie 335 d.hr), tot ce se pune pe
masă are o valoare simbolică, uneori apotropaică. E cu
adevărat fascinant să vezi cum fiecare gest, fiecare obiect,
fiecare fel de mâncare are sens profund, care trebuie înțeles,
simțit, asumat. Vă garantez că experiența unui sfârșit de an
la Napoli e unică, dar trebuie trăită fără prejudecăți sau
judecăți superficiale, cu mintea și cu sufletul larg
deschise...exact așa cum am făcut eu!

Primul revelion la Napoli mi-a
rămas în memorie ca ca fiind cea
mai complexă lecție de artă
culinară, de cultură populară,
de antropologie filosofică, de
superstiții și credințe, de
napoletaneitate. Masa era plină
de mâncăruri pe bază de pește,
nu întâmplător, ci pentru că,
potrivit unor credințe și superstiții arhaice, carnea e

considerată “ascunzătoarea” perfectă pentru spiritele malefice, care își fac de cap în ultima noapte din an. Meniul de pește este extrem de variat, dar nu extravagant, tocmai pentru că trebuie să se regăsească în toate casele: fructe de mare, hamsii, sardine, baccalà, tipic mai ales pentru sudul Italiei (un cod atlantic ținut timp de 6 săptămâni în sare, care apoi se lasă cam 2-3 zile în apă). Carnea se mănâncă doar după miezul nopții, mai exact *zampone* (picior de porc), gătit cu linte.

În mijlocul mesei, la loc de onoare, se află *capitone* (care este femela *țiparului*), un fel de șarpe de mare, extrem de gras, care trebuie omorât cu câteva clipe înainte de a-l găti. “Oribil, teribil, dezgustător!”, am exclamat când l-am văzut. Apoi mi s-a explicat că este indispensabil pentru că, fiind asemănător unui șarpe, care e considerat un simbol al diavolului și al răului, tăierea lui în bucăți echivalează cu un fel de exorcizare a negativității pe care o poartă, a nenorocului, absolut necesară pentru a intra în noul an. Mărturisesc că nu l-am mâncat niciodată, nu știu ce gust are, am văzut însă că se poate găti în multe feluri. Unii spun că e delicios, alții că e prea gras și prea tare...păcat că nu voi ști niciodată! Mă limitez să apreciez valoare lui...apotropaică.

Așa cum am apreciat un alt ritual, dar, de data asta, și alimentul care e folosit pentru îndeplinirea lui: *lintea*. Nu mâncasem niciodată linte până atunci și, la miezul nopții, m-am trezit cu o farfurie de linte fiartă, pe care a trebuit s-o mănânc, dacă vroiam să am un an bogat. Vechii romani dăruiau, în ultima zi din an, niște săculeți plini de linte, cu urarea ca aceasta să se transforme în bani. De ce linte?

Pentru că are o formă rotundă și ușor turtită, la fel ca bănuții. Se organizează adesea adevărate concursuri de mâncat linte, cu speranța că, deși riști o indigestie, vei deveni bogat în noul an. Nu știu cât adevăr există în această credință populară, știu, însă, că, în fiecare an, miezul nopții m-a prins cu paharul de șampanie într-o mână și cu lingura de linte în cealaltă.

Dacă nu îți place linte, dar vrei să ai un an bogat, poți să mănânci *struffoli*, unul dintre cele mai iubite dulciuri de Crăciun și Anul Nou, mai ales la Napoli. Sunt niște boabe făcute din aluat de gogoși, stropite cu miere, crocante în exterior și pufoase în interior. Sunt așezate pe platouri, în grămăjoare, care iau, uneori, forma bradului de Crăciun. Nimeni nu face la Napoli *struffoli* mai gustoși decât zia Gianna, mătușa mea de aproape 90 de ani, care obișnuiește să le dea cadou apropiaților și rudelor, cu urarea să le aducă prosperitate și bani.

Rodia (melograno) este un alt element indispensabil pe masa de sfârșit de an, fiind considerată fructul dragostei și al vieții, simbolizează fidelitatea conjugală și e purtătoare de noroc. În plus, napoletanii sunt convinși că așa cum sumedenia de sâmburi roșii e protejată de coaja tare, galbenă sau roșietică, la fel și viața celui care mănâncă rodiile va fi ferită de ghinioane și întâmplări nefericite. În anumite regiuni din Italia, există și obiceiul de a mânca 12 boabe de struguri, pentru a avea noroc și bogăție, în toate cele 12 luni ale anului. Există și un proverb care spune: “*Chi mangia uva per Capodanno conta quattrini tutto l’anno*” (“Cine

mănâncă struguri de Anul nou, numără bani tot anul")

Culoarea sâmburilor de rodii e și culoarea obligatorie pentru lenjeria intimă, purtată în noaptea de Anul Nou. Vechii romani se îmbrăcau în roșu pentru că era considerat culoarea războiului, a curajului, și, în acest fel, încercau să-și înlăture teama înaintea marilor bătălii. În zilele noastre, lenjeria intimă roșie funcționează ca un adevărat talisman, însă numai dacă a fost primită în dar, și nu cumpărată, dacă e aruncată în prima zi a anului, nu păstrată.

Cina de Anul Nou se încheie cu *fructele uscate*, care trebuie să rămână pe masă toată noaptea.

Tradiția impune ca pe masă să fie 7 tipuri de fructe uscate: alune, fistic, smochine, migdale, curmale, nuci și castane. Pe de o parte, pentru că sunt considerate, la fel ca toate semințele, simbol al vieții, dar și purtătoare de noroc. Nu întâmplător, în antichitate, nucile erau utilizate, spre exemplu, în anumite ritualuri divinatorii, cu scopul de a aduce noroc și fericire. Pe de altă parte, fructele uscate sunt considerate *hrana morților*, a sufletelor care bântuie printre noi, în ultima noapte a anului, și tocmai de aceea rămân pe masă până a doua zi.

În fine, pentru a începe noul an cu noroc trebuie să aveți...norocul ca prima persoană pe care o întâlniți pe stradă, în prima zi a anului, să fie un cocoșat sau un bătrân. Dacă e un copil sau un preot...înarmați-vă cu talismane eficiente, pentru că veți avea nevoie!